

KOMMUNALPOLITISKT PROGRAM

Sveriges Kommunistiska Parti

Programmet antogs på SKP:s 38:e kongress 13-16 maj 2021

Innehållsförteckning

1. **Inledning** 5
2. **Om kommunerna** 6
  - 2.1 **Den kommunala förvaltningens grundprinciper och rättsregler** 7
  - 2.2 **Den kommunala politiken och förvaltningen** 8
  - 2.3 **Privatiseringen av den kommunala verksamheten** 9
3. **Kommunisterna och kommunerna** 10
  - 3.1 **Kommunistisk kommunalpolitik under kapitalismen** 11
  - 3.2 **Kommunisterna dagskrav på kommuner och regioner** 12
4. **Vad kommunisterna vill i kommuner och regioner** 13
  - 4.1 **Kommunisternas kortsiktiga finansiering av kraven på kommuner och regioner** 14
  - 4.2 **Kommunisternas medellånga finansiering av kraven på kommuner och regioner** 15 ..
5. **Kommunerna, revolutionen och socialismen** 16

1. Inledning

Kommunförvaltningen i primärkommun eller region är tillsammans med länsorganisationen den kapitalistiska statens förlängda arm. Kommunisternas arbete i och gentemot kommuner och regioner är därför en integrerad del av partiets politik och det politiska arbetet. Det kommunalpolitiska programmet är ett partiets aktiva verktyg för att stödja arbetarklassen och hela folket.

Genom att studera och påverka kommunalpolitiken kan kommunisterna klä av kapitalismen och dess företrädare även på lokal och regional nivå. Genom aktiv opinionsbildning och representation i kommunala förvaltningar kan kommunisterna flytta fram arbetarklassens positioner. Genom att engagera vänligt sinnade och lokala krafter kan inte bara kampen mot nedskärningar stärkas, utan också rörelsen för socialism.

Syftet med kommunisternas kommunalpolitiska program är framför allt att skapa medvetenhet hos människor om socialismens nödvändighet. Kommunisternas kommunalpolitiska arbete ska främja en revolutionär omgestaltning av samhället. Arbete i kommunhuset ska vid varje enskilt läge och tillfälle avslöja kapitalismens verkliga natur, kommunisterna är i de kommunala församlingarna inte parlamentariker, utan kommunister. Det betyder också att kommunisterna inte medverkar till att bygga illusioner om vad kapitalismen och dess stat verkligen är och vilka dess funktioner faktiskt är.

Just därför måste det kommunalpolitiska arbetet aktivt rasera allt förtroende för kapitalismen och dess stat. Så länge ett minsta förtroende kvarstår för kapitalismen och dess stat, kommer arbetarklassen inte att vara motiverad eller beredd till revolution. Det betyder att kommunisterna stödjer reformer i den kommunala och regionala sektorn som flyttar fram arbetarklassens medvetenhet och positioner.

2. Om kommunerna

Kommunal förvaltning och beskattningsrätt har lång tradition i vårt land. Redan på 1000-talet fanns byalag, häradsting och landskapsting som också var utrustade med domsrätt. Städerna fick stadsprivilegier med allmän rådstuga, magistrat och drätselkammare som bestämmande lokala organ. På 1500-talet tillkom på landsbygden sockenstämman som beslutsorgan. Genom 1862 års kommunallag befastes den svenska lokala styrelsetraditionen. 1952 försvann de 2 281 (de var som mest 2 532 kommuner år 1930) sockenbaserade kommunerna och ersattes av 816 storkommuner, vilka genom 1971 års kommunreformsammanfördes till 277 centralortskommuner år 1980, när reformen färdigställdes. Dessa är numera, efter utbrytningar, 290 primärkommuner. Samtidigt blev 30 landsting de nuvarande 21 regionerna. Kommuner och regioner är organiserade i samarbets- och lobbyorganisationen Sveriges Kommuner och Regioner, SKR. Förslag om ytterligare sammanslagningar ligger på is på grund av bristande parlamentariskt röstunderlag.

När staten således för nu nästan 50 år sedan slog ihop alla de små kommunerna, vilket sedan även följdes av färre regioner, begränsades den borgerliga demokratin och folkets möjlighet att påverka kommunala och lokala beslut. Istället utlovades bättre och högkvalitativa tjänster genom effektivisering till mindre kostnader efter sammanslagningarna. Men folket har dåliga erfarenheter av sammanslagningarna och motsätter sig den kommunala skattenivån, de långa geografiska avstånden till kommunala serviceinrättningar. Det finns också specifika lokala tvistefrågor.

Sammanslagningarna bildade grund för omfattande ”effektiviseringar”, i praktiken försämringar och nedskärningar. Skolor och äldreboenden slogs ihop eller flyttades till en större ort, gatubelysning togs bort för medborgarna i glesbefolkade områden, park- och gatuskötsel privatiserades och lämnades över till samfälligheter och vägföreningar. Genom tvångsmedlemskap i dessa föreningar får medborgarna själva bekostas skötseln. De får också bära exploateringskostnaderna för utbyggnad av gator, grönområden, vatten- och avlopp, el och bredband med mera. De små samhällena berövades i centralismens namn skolor, vårdhem, hemtjänst, parker, kommunal belysning och annan kommunal service.

Kommunpolitikerna har tagit på sig ansvaret att verkställa den kapitalistiska politiken mot arbetarklassen och folket. Syftet är att spara pengar åt monopolen. Det är i praktiken samma sammanslagningspolitik som har följts i hela EU.

Kommunerna och regionerna utgör en viktig del i det kapitalistiska statsmaskineriet och är ansvariga för genomförandet av statens politik på en lokal nivå.

2.1 Den kommunala förvaltningens grundprinciper och rättsregler

Grundprinciperna för det nuvarande kommunala styrelseskicket och den lokala beskattningsrätten är föreskriven i grundlagen genom 14:e kapitlet i 1974 års regeringsform liksom i detalj i kommunallagen, senast i 2017 års version.

Förutom kommunallagen gäller för kommunerna förvaltningslagen vid myndighetsutövning samt en rad speciallagar såsom skollagen, socialtjänstlagen och miljöbalken. För regionerna gäller dessutom hälso- och sjukvårdslagen och andra regionala rättsregler.

Genom speciallagstiftningen har kommuner och regioner ansvar för samhällsfunktioner som oftast är obligatoriska uppgifter. Kommuner och regioner kan även fatta beslut om att utföra olika frivilliga uppgifter.

Kommunernas obligatoriska uppgifter utgörs av social omsorg (äldre- och handikappomsorg samt individ- och familjeomsorg), för-, grund- och gymnasieskola, plan- och byggfrågor, miljö- och hälsoskydd, renhållning och avfallshantering, vatten och avlopp, räddningstjänst, civilförsvar, biblioteksverksamhet och bostadsplanering. Kommunen har dessutom ansvaret för skogsskötsel, tunnelbanedrift samt förvaltning av hamnar och mindre flygplatser. Till kommunernas frivilliga uppgifter hör fritid och kultur inklusive idrottsanläggningar, teater- och musikscener och musikskola för barn, vidare energiförsörjning, sysselsättnings- och näringslivsutveckling och dylikt.

Skola, äldreomsorg och insatser till personer med funktionsnedsättning är de ekonomiskt viktigaste verksamheterna i kommunerna och

motsvarar över tre fjärdedelar av kommunernas totala kostnader. Sammantaget har kommuner och regioner mer än en miljon anställda arbetare och tjänstemän.

2.2 Den kommunala politiken och förvaltningen

Det moderna kommunala självstyret sägs ofta grundas på demokrati, allmän och lika rösträtt, fria val och partier och på yttrande- och politisk frihet. Kommunen och regionen är den närmaste funktion i den borgerliga statsmakten som medborgaren kommer i kontakt med genom förskola, skola, äldrevård, sjukvård och så vidare. Den kommunala nivån tros därför av många medborgare vara individens ”stödfunktion” och medhjälpare.

Det kommunala självstyret är dock i praktiken inskränkt och hårt reglerat av staten. Den kommunala förvaltningen utövas under kapitalismen till förmån för kapitalägarna och på medborgarnas bekostnad; statsmakten kan inte vara något annat än den härskande klassens verktyg. Sedan 90-talet har inhemska såväl som internationella koncernföretag för en spottstyver i ersättning tagit över kommunal tjänste- och serviceproduktion. Skapandet av en marknad i denna sektor medför sämre service för medborgarna och lägre löner för de anställda.

Det är ingen större skillnad på hur de olika politiska majoriteterna eller blocken förvaltar kommunerna. I flera kommuner ingår socialdemokraterna och de andra borgerliga partierna i överenskommelser och bildar majoritet. Det finns föga programmatiska skillnader mellan dem.

Det är kommun- och regionfullmäktige som verkställer besluten mot arbetarklassen och folket. Det är de som fastställer skattenivån, taxor och avgifter och som beslutar om att lägga ner för arbetarklassen och det arbetande folket vitala funktioner i form av skolor, förskolor, äldreboenden, kommunikationer osv.

Det är de som lägger ut verksamheterna, till exempel skolor och funktioner inom hälso- och sjukvården, men också inom avfall, VA,

underhåll och städ av fastigheter, fastighetsförvaltning etcetera, till entreprenörer och exploatörer eller bildar kommunala aktiebolag där offentlighets- och sekretesslagen inte är tillämplig.

Det är kommunernas ledning som på det sättet förstärker och gynnar det privata entreprenörskapet och därmed kapitalisterna på den lokala marknaden. Det är kommunalpolitikerna som tilldelat privata entreprenörer stora delar av välfärden med omkring 23 % av vård - och hälsosektorn och 18 % av utbildningssektorn. Samtidigt har löner och arbetsvillkor för personalen i de marknadsutsatta kommunala verksamheterna väsentligt försämrats.

Kommunerna har idag stora problem att klara budgeten, speciellt de små kommunerna i landsbygden, och har brist på personal inom skola, vård, sjukvård, hantverkare, kökspersonal med mera.

2.3 Privatiseringen av den kommunala verksamheten

Kommunisterna menar att den lokala förvaltningen i primärkommuner och regioner är decentraliserad kapitalism som i praktiken styrs av staten genom bidrags- och regleringspolitik och av den omgivande privata sektorn.

Genom så kallad offentlig upphandling – i praktiken utbudning till lägstbjudande – har kommunalt driven verksamhet liksom verksamhet driven av kooperativ och ideella föreningar snabbt slagits ut och undandragits demokratisk insyn och kontroll. Skandalerna kring privat driven äldreomsorg, social hemtjänst och skolor är många, inte minst genom avslöjandena under covid-19-pandemin.

Kommunerna bildar investeringsallianser med det privata näringslivet genom Offentlig-Privat-Samverkan, OPS, så att även allt fler vägar, broar, sjukhus och kulturinrättningar blir privatstyrda med krav på kapitalavkastning som måste betalas av medborgarna och nyttjarna.

Genom olika styrningsmodeller, såsom resultatstyrning eller programbudgetering har kommunerna anammat metoder från det privata näringslivet i syfte att öka effektiviteten. I praktiken medför detta färre anställda, ökad utsugning och sämre service både kvantitativt

och kvalitativt. De kommunala arbetsgivarna och de politiska uppdragsgivarna har alltid strävat efter att tjäna kapitalet och det rådande systemet, vilket blivit ännu tydligare de senaste decennierna.

3. Kommunisterna och kommunerna

Kommunernas intäkter uppgick år 2019 till 720 miljarder kronor varav 484 miljarder kronor i skatteintäkter. Den kommunala och regionala beskattningssatsen skiljer sig mycket mellan olika kommuner och regioner. Kommunalskatten har fördubblats sedan 1960 då den i genomsnitt låg på 14,63 %. Kommunalskatten uppgår år 2021 till genomsnittligt 32,27 % med ett spann mellan 29,08 % och 35,15 %, trots utjämnningssystemet med omfördelning från befolkningsstarka till befolkningssvaga kommuner med 137 miljarder kr år 2020. Kommunalskatten är orättvis, den är proportionell, procentuellt lika stor oavsett inkomstens storlek, samma för fattig som för rik, arbetslös som sysselsatt.

Den statliga skatten är progressiv, vilket innebär en högre procentsats ju högre inkomsten är. Den grundläggande principen för beskattning måste vara att produktionen ska beskattas, inte individerna. All individualiserad skatt bärs och kommer att bäras av arbetarklassen. Istället bör skatten tas där värdet produceras och så länge profiten tillfaller det privata näringslivet ska den bära skattebördan, inte det arbetande folket.

Parallellt med en skatt på produktionen måste ett utjämningsystem införas som täcker landets alla kommuner. Det betyder att även de kommuner som saknar produktion kan garantera sina invånare en bra och effektiv service. Det är en i allra högsta grad demokratisk reform som riktar om alla de värden som dagligen produceras av det arbetande folket från det privata näringslivet till att tillfredsställa de behov som människan har.

En stor andel av arbetarnas och folkets lön går till kommunal- och regionalskatten, samt till olika taxor och avgifter. Tjänster som vatten, avlopp och avfall ingår inte i skatten, men betalas separat som taxor. Samma gäller avgifter som till förskola, badhus, bygglov osv. som betalas direkt till kommunens kassa.

Därmed går 50procent av en arbetares inkomst till skatter, taxor och avgifter. Om man lägger till hyran eller räntor, amorteringar på bolån, bostadsföreningsavgift, elavgifter, försäkringar med mera blir det inte mycket kvar i den lågavlönades hemkassa.

Mycket kommunal verksamhet är både nyttig och nödvändig: den tillhandahåller service till arbetarklassen och garanterar samtidigt arbetskraftens reproduktion. Samtidigt fungerar kommunerna också som "ett dämpande filter", såtillvida att de görs till huvudansvariga för de besparingar och åtstramningar som staten gör. De tar den "första stöten" på så sätt att det är kommunerna och regionerna som genomför dessa och därför också får ta emot folkets reaktioner. Genom en budget i balans, besparingar, åtstramningar, principen om att en mindre personalstyrka ska utföra samma mängd arbete som en större sådan, privatiseringar, köp av tjänster av privata företag och konsultfirmor samt entreprenörskap blir kommunernas roll tydlig. Det som kännetecknar kommunernas och regionernas verksamhet är en vilja och strävan att på bästa sätt administrera kapitalismen till förmån för den kapitalistiska tillväxten.

3.1 Kommunistisk kommunalpolitik under kapitalismen

Kommunisterna ställer upp kandidater i kommunal- och regionalval där våra resurser tillåter det. I de kommunala organ som kommunister blir valda till, företräder vi arbetarklassen. Varje av den valda kommunisten föreslagen reform måste leda framåt mot revolutionen. Kommunisternas krav i motioner och petitioner har därför till primär uppgift att avslöja systemet och visa på systemets grundläggande och klassfientliga karaktär. Härigenom tvingar kommunisterna de andra partierna att bekänna färg och tillhörighet. Regionfullmäktige och kommunfullmäktige liksom kommunala nämnder är tribuner för att med den lagstadgade motionsrätten flytta kommunisternas positioner och arbetarklassens medvetenhet och övertygelse i riktning mot revolutionens och socialismens nödvändighet.

Kommunisterna söker genom sina lokalorganisationer bekämpa det lokala områdets problem, ställa aktuella krav genom till den kommunala församlingen riktade frågor, skicka in medborgarförslag och motioner till kommun- eller regionfullmäktige.

Kommunisterna bildar också opinion och upplyser medborgarna om sin lokala politik genom aktiva mediakontakter och initierar aktioner och protester mot försämringar tillsammans med berörda invånare eller anställda. Det lokala partiarbetet i kommuner och regioner är därför också en viktig arena för kommunisterna.

3.2 Kommunisternas dagskrav på kommuner och regioner

Kommunisterna avslöjar kommunernas kapitalistiska roll och mobiliserar folket till protest mot kapitalismen och dess representanter på kommunal nivå. Kommunisterna står på arbetarklassens och folkets sida mot ekonomiska åtgärder som försvårar deras situation.

Invånare födda i andra länder utgör en väsentlig del av de sysselsatta i kommunal sektor. Kommunisterna bekämpar rasism, fascism, högerpopulism, reformism och andra arbetar- eller flyktingfientliga krafter.

Kommunisterna speglar i den kommunalpolitiska verksamheten socialismens nödvändighet och aktualitet. Kommunisterna tydliggör arbetarmakten genom att framhålla att man under socialismen lägger produktionsmedlen i hela folkets händer och visa på behovet av införandet av en central planering under arbetarklassens sociala kontroll.

4. **Vad kommunisterna vill i kommuner och regioner**

Kommunisterna ställer i det kortsiktiga perspektivet följande krav och arbetar för

att kommuner och regioner

- i den egna verksamheten ställer en serviceinriktad och fungerande vård, skola och omsorg i centrum, vilket medför en ökad kommunal sysselsättning
- minimerar uttaget av lokala taxor och avgifter och i större utsträckning relaterar dem till den enskildes inkomst
- eliminerar besparingar och personalminskningar och istället förbättrar personaltätheten inom alla sina delområden
- verkar för en massrekrytering till den offentliga sektorn
- bereder fler asylsökande fast sysselsättning inom den kommunala och regionala sektorn och vidtar åtgärder i solidaritet med denna grupp
- såsom arbetsgivare garanterar lika lön för lika arbete och ger tim- och deltidsanställda fasta anställningar och fokuserar på att lyfta upp missgynnade grupper, såsom utrikes födda, genom att garantera dem rimliga löne-, arbets- och bostadsvillkor
- återgår till en offentlig enhetsskola, lika för alla elever oberoende av etnicitet och annan socioekonomisk bakgrund
- planerar och bygger allmännyttiga bostäder för arbetarfamiljer, utländskt födda och unga invånare
- förbättrar trafiknät och turtäthet i de kollektiva kommunikationerna
- genomför de krav inom den kommunala sektorn som kommunisterna reser i sitt miljöpolitiska program

- att kommuner ska börja använda fri icke-proprietär mjukvara inom alla områden där kommunen har inflytande
- utestänger NATO och främmande makts medverkan från militärövningar inom kommunens eller regionens gränser
- utropar sig till kärnvapenfria zoner

4.1 Kommunisternas kortsiktiga finansiering av kraven på kommuner och regioner

Kommunisterna menar att i det kortsiktiga perspektivet kan dagskraven finansieras genom

att kommuner och regioner

- avskaffar marknadsanpassningen av kommunal tjänsteproduktion
- avlägsnar privata profitörer från vård, skola och omsorg
- kastar ut privata konsulter och bemanningsföretag från den kommunala verksamheten
- ifrågasätter tillämpningen av EU-direktiv och inhemsk följdagstiftning såsom offentlig upphandling
- upphör med bolagisering och privatisering av sin verksamhet
- alltid anmäler veto mot statlig kostnadsövertäring utan motsvarande ekonomisk kompensation
- kommunal beskattning för företag möjliggörs

4.2 **Kommunisternas medellånga finansiering av kraven på kommuner och regioner**

Kommunisterna menar att i det medellånga perspektivet kan dagskraven finansieras genom

att kommuner och regioner

- hos lagstiftaren ställer krav på att en skatt på produktionen införs som baseras på de privata företagens profiler och som ersätter även kommunal- och regional skatten
- fördelar skatteintäkterna så att god och lika service åt invånarna garanteras

5. **Kommunerna, revolutionen och socialismen**

De globala och lokala orättvisorna människor emellan har tydligt och kraftigt fördjupats under kapitalismens senaste kris. Förmögenhets- och resursfördelning har aldrig i mänsklighetens historia varit mer ojämlig än nu. Inte minst genom covid-19-pandemin har tillkortakommandena inom äldreomsorg och sjukvård blottlagts. Pandemins kris är kapitalismens kris.

Pandemin har sitt förmodade ursprung i det bristande samspelet mellan människa och natur, mellan natur och ekonomi. Årtiondens övertro hos makthavarna på marknadslösningar och besparingar har försatt systemet i gungning. Den allt kraftfullare anpassningen av den offentliga sektorn till kapitalismens behov hotar det samhälle vi känner och genom sina allt tyngre angrepp på arbetarnas och folkets livsbetingelser skapar kapitalismen sina egna dödgrävare.

En för många oväntad, men knappast oförutsägbar, revolutionär situation kan då plötsligt uppstå. Det är kommunisternas uppgift att ta ledningen i en revolution och ändra sakernas tillstånd. En revolution kommer också att förändra den kommunala sektorns funktion och styrmedel. De gamla makthavarna, liksom profitörerna kastas ut senast då, om inte tidigare, liksom deras ekonomiska regler och beslutssystem i övrigt. Kommunisterna skapar under socialismen en fungerande lokal politik som bestäms genom en sammanhållen och enhetlig centralplanering för hela landet, baserad på folkets behov och genomförd av direktvalda arbetarråd i alla produktiva, sociala och administrativa enheter. Dessa kompletteras med andra valda organ utefter de behov som finns. Det arbetande folkets makt säkras därmed. Genom att den kommunala administrationen, och därmed också den statliga administrationen, är direkt sammanlänkad med arbetsplatserna garanteras folket den bestämmande makten i samhället. Folken utövar inflytandet och kontrollen över alla råd. Råden är nämligen i socialismen samtidigt organ för den revolutionära kampen och utövar den revolutionära makten.

Råden är nämligen i socialismen samtidigt organ för den revolutionära kampen och utövar den revolutionära makten. Kommunisternas uppgift blir att säkra och legitimera sitt inflytande hos folket och att

varje dag förstärka och förnya förtroendet och därmed den ledande roll som kommunisterna har i samhället.

Råden erhåller sin lagstiftning, sina uppgifter och sin finansiering från den socialistiska staten. Kommunalskatten är avskaffad. All vård, omsorg och allmännyttiga tjänster fördelas i alla kommuner på lika villkor efter vars och ens förmåga till vars och ens behov.

ARBETARE I ALLA LÄNDER, FÖRENA ERI

Riktpunkt

LÄS KOMMUNISTERNAS TIDNING

Riktpunkt är Sveriges Kommunistiska Partis tidning. Pappersutgåvan utkommer med 10 nummer per år och *riktpunkt.nu* uppdateras dagligen. Tidningen ger raka och ärliga svar ur ett socialistiskt perspektiv. Här skriver både yrkesjournalister och arbetarkorrespondenter.

Tidningen innehåller information som är obekvämt och förtigt av de borgerliga medierna i Sverige.

Att prenumerera på pappersutgåvan
kostar 350 kronor per år.

Webbtidningen finns på www.riktpunkt.nu

Sveriges Kommunistiska Parti

**Flyghammsgatan 1
128 35 Skarpnäck**

**internet: www.skp.se
e-mail: skp@skp.se**

**tel: 08-7358640
Org.nr 815-201-3598**

**Plusgiro 4215384-1
Bankgiro 636-7080**